

Karlstadmodellen är en modell för språkträning för personer med språk-, tal- eller kommunikationsstörning. Modellen används såväl i Sverige som i övriga nordiska länder sedan många år.

I fokus för Karlstadmodellen står barn, unga och vuxna som har eller kan förväntas få svårigheter i samhället som följd av bristande språkfärdighet. Karlstadmodellen erbjuder utbildning, handledning och material för språkträning för dig som ingår i närmiljön kring en person med språk-utvecklingsbehov.

IRÉNE JOHANSSON

Karlstadmodellen har utvecklats sedan slutet av 1970-talet under ledning av Irene Johansson, tidigare professor i fonetik vid Umeå universitet och professor i specialpedagogik vid Karlstad universitet.

Språkträning med individen i centrum

Karlstadmodellen är en modell för språkträning för barn, unga och vuxna. En del har en ren språk-, tal- eller kommunikationsstörning; vissa därför att de har ett annat modersmål. Andra har en utvecklingsstörning eller perceptionsstörning i tillägg till sin språkstörning.

En grundtanke inom Karlstadmodellen är att varje språkstörning är olik den andra – precis som vi människor. Därför måste språkträningen anpassas efter individen. Hur snabbt språkutvecklingen går och på vilket sätt den sker varierar. Men det är aldrig för tidigt eller för sent att börja språkträna!

Partnerskap i språkträning

Enligt Karlstadmodellen är familjen och personer i närmiljön är de viktigaste agenterna när det gäller språkträning. De har en gemensam historia och en gemensam framtid med personen som ska språkträna. Därför känner de till hans eller hennes behov bäst.

Att involvera familj och andra nära personer i språkträningen kallar vi på Karlstadmodellen för partnerskap.

Ett vanligt tillvägagångssätt är att personen som språktränar och hans eller hennes nätverk möts en gång varje månad under cirka en timme tillsammans med en handledare från Karlstadmodellen. Det ger tillfälle att bedöma kunskaper och färdigheter hos den som språktränar och att pröva nya övningar. Dessa kan sedan överföras till de sociala arenor där individen har sitt vardagsliv.

Att arbeta med partnerskap för över makten över språkträningen till dem som behöver den. Bara då skapas kontinuitet i utvecklingen!

Vardagen – den bästa övningsarenan

Människan utvecklar sitt språk genom att tänka och kommunicera. De utmaningar vi möter i vårt vardagsliv driver på utvecklingen. Språkträningen bör därför förankras i individens eget vardagsliv och hennes eget handlande. Det viktigaste är att använda det man lärt sig i dagliga rutiner och på olika sociala arenor. Bäst utvecklas språket i samspel med andra människor, som är goda samtalspartners och språkliga förebilder – även med andra uttrycksmedel än talet.

Till talat språk genom tecken och skrift

Långt innan man kan prata med varandra kan man kommunicera med gester och tecken. Så är det för alla barn. Om barnet har svårigheter med det talade språket är det speciellt viktigt att så tidigt som möjligt, helst redan under första levnadsåret, börja använda tecken. Tecken är synliga och bär sitt budskap på ett tydligare sätt än de talade orden. Detsamma gäller de skrivna orden. Inom Karlstadmodellen används därför olika visuella uttrycksätt – tecken, skrift och bilder – som ett komplement till talet i vardaglig kommunikation, men också som redskap för utveckla det talade språket.

” Familj och närstående är de viktigaste agenterna för språkträning.

Att lära ska vara roligt

Att lära sig något nytt är enkelt om det samtidigt är roligt. Men för de flesta av oss är det som är svårt inte roligt på en gång. Vi behöver komma över den första tröskeln av motstånd. Då kan det vara bra att lockas av material som fångar intresset och som leder uppmärksamheten mot det som ska läras in. Karlstadmodellen har utvecklat eget material som stimulerar språkförmågan och viljan att kommunicera. Vårt motto är att utgå ifrån individens erfarenheter och behov men också att locka till upptäckten av nya intressen. Utifrån detta väljs vilken metodik och vilka material som är lämpliga i det enskilda fallet.

Språkträning är frigörelsekamp

Språket bär vår kultur och förmedlar visdom, kunskaper och värderingar till oss. Genom språket finner vi vår identitet och vår tillhörighet till olika grupper av människor. Språkträning handlar om att bli språkligt kompetent men också att bli medveten om språkets makt över våra tankar och handlingar.

Karlstadmodellens vision är att alla ska få lära, utveckla och använda sitt språk, inte bara för sin egen skull utan också för andras. Fler språkande individer bidrar till ett mer demokratiskt samhälle.

”Då fler röster
blir hörda
blir fler perspektiv kända.

Röster om Karlstadmodellen

”Karlstadmodellen är världens bästa föräldrautbildning för att jag på allra bästa sätt ska kunna hjälpa Wiktor att få ett språk.”

PERNILLA, MAMMA TILL WIKTOR, 10 ÅR

”Karlstadmodellen ger inte minst oss föräldrar både kraft, mod och hopp om att vårt barn har en rik framtid att gå tillmötes, där ingen kan förutspå hur långt han når. Det viktiga är inte hur långt han når, utan att han når så långt som möjligt i förhållande till sina förutsättningar”.

ANNA, MAMMA TILL MELVIN, 6 ÅR

Vill du veta mer?

Besök www.karlstadmodellen.se så får du veta mer om Karlstadmodellen, vår filosofi, våra arbetssätt och material. Där kan också du få kontakt med Karlstadmodellens certifierade handledare, både i Sverige och i övriga nordiska länder. På hemsidan kan du även anmäla dig till våra kurser, vår sommarskola för barn och föräldrar och den treåriga handledarutbildningen.

KONTAKTPERSON Iréne Johansson
V Hungvik Tomtebo, 671 95 Klässbol
karlstadmodellen@gmail.se

www.karlstadmodellen.se

”Språkträning
med individen
i centrum.

Karlstadmodellen